

CIN Escola

GAME OVER (2015)

d'Alba Sotorra

SINOPSI-COMENTARI

La jove documentalista Alba Sotorra (Barcelona, 1980) ens presenta a *Game Over* (2015) la història de Djalal. Djalal és un jove que estava obsessionat amb jocs de guerra fins i tot abans de començar a caminar. Criat com a fill únic d'una família catalana (mare catalana i pare iranià) de classe mitjana, els seus pares li van donar tots els capricis que se li acudien. Tenia tot tipus d'armes de joguina per jugar a la guerra, però a mesura que creixia els seus jocs es van fer més sofisticats i perillosos i les armes van ser de veritat.

Un dia Djalal va començar a enregistrar-se en vídeo en operacions i aventures militars, i a situar-les després a Youtube, convertint-se d'aquesta manera en *Lord_Sex*, un personatge mundialment conegut en el ciberespai. El seu camí i les seves ànsies d'acció i de guerra el van portar a allistar-se a l'exèrcit

espanyol i marxar com a voluntari a l'Afganistan. Però les guerres tenen poc a veure amb els videojocs o les ficcions de Hollywood, així que Djalal, després de dos anys, va tornar a casa. Desencantat, es va trobar amb que el seu entorn immediat havia canviat a causa de la crisi econòmica. Però en el seu cas van confluïr altres crisis, que juntes van constituir una crisi absoluta, total: la educativa, la familiar, la profunda crisi de valors de nostre món. El joc s'havia acabat i Djalal es va trobar abocat a trobar els seu propi lloc en el món real.

Alba Sotorra, cineasta inquieta i d'acció, compromesa amb les noves formes d'expressió audiovisual, i interessada en buscar noves mirades, arrenca la seva pel·lícula a l'actualitat, a la casa que Djalal comparteix amb el seu pare, Hansi, amb el que parla ben poc. Hansi critica la actitud bel·licista del seu fill, a pesar de haver-la promogut des d'un principi. Els dos comparteixen una casa a Santa Coloma de Farnés (Girona), que s'ha de vendre perquè el pare no té feina i els deutes s'acumulen. També apareix la mare, l'Anna, ja separada del pare, que a diferència del Hansi actua de manera protectora i comprensiva amb les decisions (o les no decisions) del seu fill. I finalment, també coneixerem la Cristina, la xicota del noi, silenciosa, inexpressiva, que comparteix amb en Djalal el seu particular món.

Aquest singular documental, formalment inquiet i creatiu, apropa l'espectador a un marc de reflexió sobre alguns espais obscurs de la nostra societat contemporània, tristament absurds. Una societat caracteritzada entre d'altres deliris per un entreteniment compulsiu, per un entorn mediàtic que ens condueix a l'alienació, per determinats continguts demencials de les xarxes socials o per la manca de criteri d'algunes famílies.

Hi ha alguna cosa a *Game Over* que impacta i commou: Djalal és un jove malalt per les armes, per la guerra, per les actituds violentes; que ha dedicat part de la seva vida a coquetejar amb la (in)cultura de la violència. Però no és nord-americà. No viu ni a Alabama ni a Minnesota. Viu aquí. Parla la nostra llengua. Sona tan a prop que fa mal. És tan proper que intranquil·litza.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: *Game Over*

Direcció: Alba Sotorra

Guió: Isa Campo

Direcció de fotografia: Jimmy Gimferrer

Producció executiva: Carles Pastor, Marta Figueras, Dirk Manthey

So: Alejandro Fernández

Edició: Cristóbal Fernández

Productors: Mar Sáez, Mariona Claveria, Ángeles Hernández

Durada: 78 minuts

Espanya, Alemanya, 2015

Versió original en català, castellà i persa

http://www.eldocumentaldelmes.com/ca/documentals/262-game_over.html

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi de *Game Over*.
2. Què creieu que vol dir realment el títol del documental?
3. Analitzeu els principals protagonistes dels documental:

	Djalal	Cristina (xicota)	Hansi (pare)	Anna (mare)
Personalitat				
Evolució al llarg del film				
Aquest protagonista em recorda a...				

4. Amb quins objectius en Djalal penja fotografies i vídeos a les xarxes socials?
5. Com descriuríeu el dia a dia d'en Djalal, segons el que veiem a *Game Over*?
6. Opineu sobre tot el material que té el noi a casa seva des de les màquines de videojocs als estris bèl·lics.
7. En Djalal es justifica moltes vegades dient que té aquesta vida perquè és el que li agrada. Només hem de fer allò que ens agrada? Què en penseu?
8. Al llarg del documental observem vídeos familiars de la família. Quina mena de regals rebia en Djalal ja des de petit? Què en penseu d'aquest fet?
9. Al minut 33 de *Game Over*, mare i fill parlen sobre la necessitat d'estudiar i reciclar-se. En Djalal diu que no veu cap raó per estudiar, que hi persones més joves que ell que tenen més títols. *Què n'he de fer d'estudiar?* diu. Què en penseu vosaltres?
10. D'acord amb les imatges i les opinions del noi, què li representa la seva experiència a Afganistan? Quina valoració en faríeu vosaltres?

LLENGUATGE I TÈCNiques AUDIOVISUALS

1. En *Game Over* observem una gran utilització de la càmera fixa. Identifiqueu algun moment on la càmera fixa estigui molt present i tracteu de justificar-ho.
2. Què és un tràveling? Identifiqueu un tràveling al voltant del minut 30 sobre el cotxe d'en Djalal. Des d'on creieu que es va realitzar el tràveling?
3. Quins aspectes d'aquest documental heu trobat originals o que mai havíeu vist des del punt de vista cinematogràfic?
4. Us heu adonat que en aquest documental no hi ha *veu en off*? Creieu que feia falta?

5. Pràcticament, tampoc hi ha música a *Game Over*. Què creieu que la directora volia aconseguir al buscar el so directe i la no inclusió d'una banda sonora?
6. En el tram final de la pel·lícula observem la utilització d'un recurs anomenat càmera subjectiva. Consisteix en mostrar alternativament la mirada del personatge, i els objectes o subjectes que mira. El públic entén que el que es veu en pantalla és el que veu el personatge. Identifiqueu el moment en que es fa servir la càmera subjectiva.

Consulteu aquest blog si teniu algun dubte:

<http://llenguatgecinematografic.wordpress.com/>

TRÀVELING DE LECTURES

EXÈRCIT I ESCOLA

L'exèrcit espanyol participa al Saló de l'Ensenyament de Barcelona (setmana de la formació i el treball del 18 al 22 de març) per a captar nous i noves reclutes. I un any més, la societat civil catalana a favor de la pau s'oposa a la seva participació per les següents raons:

Els valors que transmeten les institucions militars com l'obediència, la disciplina, el patriarcat, l'androcentrisme i, sobretot, la violència com a mitjà per a resoldre conflictes, contradiuen els valors de pau, diàleg i llibertat que han de ser la base de l'educació dels i les joves del nostre país.

Els principis de l'exèrcit s'oposen als valors propis d'una educació democràtica: la llibertat personal, la responsabilitat, la solidaritat, el respecte i la igualtat i alhora, del foment de la pau i el respecte dels drets humans. La LEC, la Llei d'Educació Catalana, proposa l'adopció de mesures i iniciatives per al foment de la convivència en els centres i la resolució pacífica de conflictes, amb mecanismes com la mediació, la cooperació, vinculant individual i col·lectivament els membres de la comunitat educativa del centre, i es situa la resolució de conflictes en el marc de l'acció educativa com un dels objectius principals que és "capacitar els alumnes per a comprendre llur entorn i per a relacionar-s'hi d'una manera activa, crítica, cooperativa i responsable".

La LOMCE, la Llei Orgànica per la millora de la Qualitat Educativa, també suposa un greu retrocés en el model d'educació pública, es tracta d'una llei reflex d'una cultura neoliberal devoradora i d'un model consumista depredador que privatitza el dret a l'educació. És una llei que no dóna valor a la tasca de construcció de ciutadania crítica i global i s'oposa al rol dels agents de canvi i transformació social en el que mestres i entitats porten anys treballant dia a dia per una educació transformadora.

Una mostra dels principis que defensa la trobem en el desplegament del seu currículum, amb continguts per una banda adreçats a crear consciència entre l'alumnat sobre les bondats dels exèrcits i, per altra a considerar certes formes de protesta com la desobediència civil o l'objecció de consciència com exemples d'incompliment de deures ciutadans.

La participació de les Forces Armades al Saló de l'Ensenyament és, doncs, un pas més en la normalització de l'exèrcit i la seva inserció als espais educatius i fomenta així l'anomenada cultura de defensa i l'esperit militar, per millorar la seva imatge i animar al reclutament. La imatge projectada de l'exèrcit com una organització d'ajut humanitari i no com el que és, un instrument per a l'exercici de la violència organitzada, sinó que és enganyosa i oculta el seu autèntic rol de defensa d'interessos més il·legítics.

La seguretat humana no pot ser garantida amb mitjans violents, sinó amb inversions en educació, sanitat, defensa dels drets humans, accés al treball i l'habitatge, la protecció del medi ambient i en cooperació pel desenvolupament...

Com a part d'una societat civil que aspira a un món millor, defensem un model d'educació pública i transformadora que torni a posar en relleu aquests valors i que ens ajudi a promoure una consciència de ciutadania local i global, que ens faci sentir part d'una comunitat d'iguals amb justícia i dignitat.

Per tot això, des de la convicció que l'objectiu de les institucions i agents educatius és el foment de l'educació per la pau, pels drets humans i el desenvolupament, el respecte, la convivència i el diàleg, creiem que l'exèrcit és incompatible amb els principis que construeixen una cultura de pau. A més a més, donat el crític estat dels pressupostos públics i més quan altres organismes, i en concret l'educació pública estan retallant personal, considerem inadmissible que es destinin fons públics a la promoció i publicitat de les Forces Armades.

“Retirem l'exèrcit del Saló de l'ensenyament” Adaptació de Cinescola
<http://www.revoltaglobal.cat/spip.php?article6329>

Activitats

1. Debateu a classe si creieu o no que l'exèrcit és incompatible amb els valors de l'educació democràtica.
2. Els autors de l'article diuen que l'exèrcit potencia valors com l'obediència, la disciplina, el patriarcat, l'androcentrisme i, sobretot, la violència com a mitjà per resoldre conflictes. Quin altres valors es contraposen als propugnats per les forces armades?
3. Penseu que l'exèrcit és necessari en una societat? Esbrineu si hi ha algun país sense exèrcit.
4. Us sembla que la manca d'una cultura de la pau fa possibles casos com el del protagonista de *Game Over*.
5. Investigueu quin és el pressupost de l'Estat espanyol que es destina a l'exèrcit i valoreu-lo.

NI ESTUDIAR NI TREBALLAR

Catalunya és el tercer país de la Unió Europea amb una taxa més alta de joves que ni estudien ni treballen (un 21% de la població d'entre 15 i 24 anys), només per darrere de Bulgària i Itàlia, i per davant fins i tot de Grècia i de la mitjana de l'estat espanyol, que està al 18,8%. La mitjana europea és del 13,2%.

L'analista Miquel Àngel Alegre, autor d'un estudi sobre el fenomen *ni-ni* per a l'Institut Català d'Avaluació de les Polítiques Públiques (Ivàlua), admet que les elevades taxes a Catalunya i a l'estat espanyol "s'expliquen en bona mesura" per la bombolla immobiliària -que en esclatar va deixar al carrer tots els joves que havien abandonat els estudis prematurament per treballar en la construcció-, "però també hi intervenen problemes atribuïbles al sistema educatiu, que no aconsegueix retenir aquests joves". Això i la crisi, que ha disparat l'atur juvenil més enllà del 50%, han incrementat enormement la taxa de *ni-ni* a casa nostra, que ha crescut un 75% des del 2007. Del 14,5% de joves *ni-ni* que hi havia aquell any s'ha passat al 25,4%, si es calcula la taxa entre la població de 18 a 24 anys: 132.917 catalans d'aquesta edat són *ni-ni*. "Abans dels 18 anys les situacions són més volàtils, però a partir dels 18 qui està en aquesta situació és que realment és *ni-ni*", argumenta Alegre, que remarca que, tot i així, les dades -extretes de l'Enquesta de Població Activa (EPA)- sempre són "aproximades" perquè el fenomen és complex.

Tot i que la crisi ha introduït els joves amb estudis universitaris al fenomen *ni-ni*, la majoria d'aquests joves -68% dels *ni-ni* - no tenen estudis postobligatoris i, fins i tot, alguns no tenen el graduat d'ESO. Es tracta del que els analistes d'Ivàlua defineixen com a *ni-ni vulnerable*, ja que a més de no estudiar ni treballar han deixat els estudis massa aviat. 90.011 catalans, un 17,2% dels joves de 18 a 24 anys, estan en aquesta situació, quan fa cinc anys eren el 9,3%.

Amb tot, la crisi ha aconseguit retenir més joves a les aules. La taxa d'abandonament escolar prematur (joves que no continuen estudiant després de l'ESO o que ho deixen abans) ha passat del 32% l'any 2008 al 24% l'últim curs. Això ha fet, segons Alegre, que "la taxa de *ni-ni* s'estabilitzi en els últims tres anys", però tot i així "es manté encara en xifres molt altes i això indica que hi ha algun problema estructural al mercat laboral" català i estatal.

La taxa que més ha crescut, fins a multiplicar-se per 9, és la dels *ni-ni* de vulnerabilitat severa, que són els que, a més d'haver abandonat aviat els estudis, estan a l'atur o inactius des de fa molt temps (més del 25% del temps transcorregut des que van deixar d'estudiar). En concret, són 47.721 joves: el 9,1% dels catalans de 18 a 24 anys, quan el 2007 eren l'1,2%.

L'analista d'Ivàlua adverteix que els *ni-ni* s'exposen a "efectes scarring de llarga durada". Això vol dir que el perjudici d'haver estat *ni-ni* "els marcarà tota la joventut i serà una motxilla que els costarà de treure's" al llarg de la vida, apunta. De fet, l'estudi coordinat per Alegre conclou que en molts d'ells la situació com a *ni-ni* "tendeix a cronificar-se i a generar efectes nocius, tant individuals com col·lectius, a mitjà i llarg termini". I és que "el fenomen *ni-ni* representa una pèrdua de potencial humà i capacitat productiva que

compromet el creixement econòmic i la sostenibilitat de l'estat del benestar", diu l'estudi.

Una cronificació que afecta especialment els *ni-ni vulnerables*, perquè la falta d'estudis, que sovint va acompanyada d'una situació socioeconòmica desfavorable en l'entorn familiar i un nivell baix d'estudis dels pares, "fa que els sigui molt més difícil sortir d'aquesta situació". De fet, els fills de pares sense estudis postobligatoris tenen més risc de caure en el fenomen, com demostren les dades estatals. Entre els fills de pares sense estudis postobligatoris hi ha un 13,8% de *ni-ni*, mentre que entre els fills amb almenys un progenitor amb estudis postobligatoris la taxa baixa al 3,6%.

En contra de la imatge estesa dels *ni-ni* com a joves sense cap interès per sortir d'aquesta situació, les dades indiquen que, del total de *ni-ni* catalans, el 68% són aturats, és a dir, que consten com a sol·licitants de feina, davant d'un 31,7% d'inactius. Tot i així, Alegre remarca que "inactiu tampoc no vol dir desmotivats ni estar tot el dia al sofà".

Per a tots aquests joves, les administracions públiques, també la catalana, porten a terme programes anomenats de segona oportunitat. Ivàlua ha avaluat específicament dos dels impulsats pel Govern: Suma't i Noves Cases per a Nous Oficis (NCNO). La conclusió que n'extreuen és que "per als joves d'entre 16 i 19 anys els programes d'inserció laboral no són efectius i cal centrar-se en la tornada als estudis", diu Alegre. Només per als majors de 22 anys s'aconsegueix alguna reinserció. El pla NCNO, diu l'estudi, "té impactes laborals negatius o nuls sobre tots els que l'inicien, que són encara més desfavorables entre els que l'acaben". El programa aquest any ja no s'ha renovat, abans i tot de conèixer els resultats d'aquest estudi.

Sònia Sánchez "La taxa de 'ni-ni' catalans ha crescut un 75% en 5 anys" Diari Ara 5-7-2013. Adaptació de Cinescola.

http://www.ara.cat/premium/societat/taxa-ni-ni-catalans-crescut-anys_0_950305011.html

Activitats

1. Expliqueu per què l'esclat de la bombolla immobiliària a contribuït a tenir aquestes altes xifres de joves que no treballen ni es formen.
2. Què creieu que hauria de fer el sistema educatiu per retenir els joves i evitar l'abandonament escolar prematur?
3. Què són els *ni-ni vulnerables*, segons la informació que hem llegit?
4. Quins perjudicis personals i socials comporta un nombre tan elevat de joves en aquesta situació?
5. Expliqueu què vol dir efectes *scarring de llarga durada*.
6. A què atribuïu el fet que hi ha menys joves sense treballar ni estudiar de pares amb més estudis?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Les matèries des d'on proposariem *Game Over*, per desplegar aquesta proposta didàctica són les següents: Educació Visual i Plàstica; Valors ètics, Filosofia, Cultura audiovisual, Psicologia i Tutoria.

Elements de debat i relacions que es poden establir

- La violència i totes les seves manifestacions en la cultura occidental
- La desorientació en el moment de fixar els objectius de vida.
- La crisi de valors de la nostra societat.
- La necessitat de reflexionar sobre l'ús i el contingut de les xarxes socials.
- La influència de la dimensió mediàtica en el nostre comportament.
- El cinema com a element de sensibilització educativa i personal.

Objectius formatius

- Ser conscients a l'hora de mantenir una actitud en consonància amb la cultura de la pau i de la no violència en totes les nostres accions.
- Repensar constantment el nostre sistema de valors basat en el respecte en els drets humans.
- Observar un caso de consumisme exacerbat i les seves conseqüències.
- Desenvolupar estratègies d'anàlisi crítica dels mitjans de comunicació.
- Observar els elements que conformen la complexitat del comportament de les persones que ens envolten.
- Denunciar els continguts tòxics de les xarxes socials.
- Reflexionar sobre la ideologia dominant a la nostra societat y articular alternatives humanitzadores.
- Analitzar les característiques estètiques i ideològiques del cinema documental.

Criteris d'avaluació

- Visionat atent, correcte i respectuós del film.
- Respondre adequadament a les qüestions de comprensió i de llenguatge cinematogràfic de forma reflexiva i interessada.
- Capacitat per relacionar i entendre les diferents temàtiques plantejades en el film.
- Identificar els temes i subtemes del documental.
- Lectura dels textos de la proposta didàctica i realització adequada de les activitats.
- Participació activa en els debats i recerques que es puguin suscitar.
- Expressió escrita i oral correcta de les feines proposades.